

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno, četrtletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 5.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Italijani in Slovenci.

Tržaški list »La Nazione« piše o bodoči ureditvi razmerja med Italijani in Slovani v zasedenem ozemlju: Za srečo je uspelo italijanskemu orožju premagati in uničiti staro avstrijsko državo in doseči naravne meje Italije. Ta srečna okolnost jemlje vsako važnost onim 400.000 Slovanom in 200.000 Nemcem, ki bodo obseženi v mejah naše dežele ker bodo postali popolnoma neznanen odstotek napram 38 do 40 milijonom Italijanov. To pa pod enim pogojem: ne smejo se ustanoviti ne ob Zgornji Adiži za Nemce, niti v Julijski Benečiji za Slovence in Hrvate dve ali tri od ostale države ločene pokrajine, da ne postane nekaka posebna cona (država v državi) ki bi značila pretečo nevarnost za bodočnost.

Dva načina sta na razpolaganje zakonodajcem, ki bodo rešili problem določitve pokrajinskih mej v naših deželah. Prvi način bi obstojal v tem, da se loči obmejna cona v pravem pomenu besede od sosednega ozemlja

ter ista organizira, kakor nekaka vojaška cona. Gre za slabo obljudeno ozemlje, v katerem je italijaniteta le šibek odsev, še nevarnost obsovažena, ker je avstrijska vzgoja imela za cilj, pospeševati sovraštvo proti nam. Ta ozemlja bi morala ostati vsaj 20 let pod vojaško vlado; morala bi imeti močne vojaške posadke in bi jih morala „obdelovati“ vztrajna in modra propaganda. Italija, ki je kulturni element ne bi mogla slediti pruskemu vzorcu, ko je skušal germanizirati poljska ozemlja, pač pa bi lahko pospeševala priseljevanje italijanskega elementa v neobljudenih točkah ter graditi zlate mostove onim Slovincem, Hrvatom in Nemcem, ki bi hoteli iti stalno dihat zrak svoje domovine. — Na ta način bi se lahko zelo hitro izvedla moralna italijanizacija onih ozemelj — četudi bi se onim tujcem priznale vse jezikovne pravice. — Če bi bili po 20. letih ti prebivalci poklicani k političnim volitvam, bi odposlali, če treba, poslance nemške, slovenske ali hrvatske narodnosti ki bi se zavedali, da je usoda njih ozemlja nepreklicna.

Drugi način obstaja v taki določitvi pokrajinskih mej, da se primerno razdeli određeno ozemlje, slovensko in hrvatsko, med razne naše obmejne pokrajine.

In ker taka razdelitev ni prav lahko izvedljiva, ker se mora računati s kmetijskimi, gozdnimi, mineralogičnimi in trgovinskimi interesi, bi se moralo na pr. celo priključiti Julijski Benečiji tudi preveč obsežna videmska pokrajina, da se potem izvede lažje razdelitev, ki bi bolje odgovarjala medsebojnim interesom. — Treba bi bilo na pr. ustanoviti novo dedaško pokrajino, ki bi obsegala ozemlje zgornje Soče in kos trbiškega ozemlja, ki je bil odvzet Nemcem.

H Gorici bi se pritegnilo vse gorato ozemlje z Idrijo in Logatcem. Trstu bi bilo treba prisoditi vse ono ozemlje, ki je tvorilo svojo občino v dobi cesar. Rima: to je ozemlje rimske občine, ki se je razprostiralo od oglejskega zidovja z ene strani do Postojne z druge strani in ki je na jugu obsegalo vso severno istrsko obal, vštivši mesta Piran, Isola, Koper in Milje. — Iz ostalih

Srbski spisal Branislav Nušič:

Moje bistro dete.

Čudno je, v koliki meri mi je dano svojstvo, da vem že naprej, kaj se bo dogodilo. Tako sem že v petem mesecu po svoji poroki vedel vnaprej, da mi bo dana deca. In res sem najprej dobil sinčka z modrimi očmi, ki so zatem postale marogaste, nato temnejše in končno črne. Bilo je to neugnano dete s čudnimi razvadami. Z največjim zadovoljstvom mi je na primer iz brkov pulilo dlačico za dlačico, in jaz sem mu to s solzami od bolečin v očeh strpljivo dopuščal, ker mi je bila tašča objasnila, da se to mora trpeti, ker je za očeta največje veselje, če mu dete puli brke. Da bi mi storila kolikor mogoče veliko veselje, je tašča malega nasilnika še podžigala s tem, da mu je venomer klicala: potegni, puli, izpuli, še, še!

To je bilo tiste prve detinske dni, ko je dete v vse večji meri materino. Čez nekoliko let pa je moj sin v toliko odrasel, da je vsa skrb za njegovo vzgojo pripadla meni, kot njegovemu očetu.

Ako rečem »skrb«, to nikakor ni samo prazna beseda: bija je prava skrb. Dokler je moj sin junaški preskakoval plotove, sem se tolažil s tem, da gledam v njem Hanibala, ki bo prekoračil Alpe. Dokler mi je skakal

čez glavo, sem se tolažil, da gledam v njem Miloša Vojinoviča, ki bo preskočil tri sežnje in tri ostro brušene meče nad njimi. Dokler je sosedu kradel jajca, sem se tudi še tolažil s tem, da gledam v njem bodočega velikega osvojača Napoleona. Toda naposled je začel uganjati tudi takšne stvari, ki se spričo njih več nisem vedel tolažiti, ker niti v politički niti v kulturni zgodovini nisem mogel iztakniti primernega uzornika. Tako je na primer razbijal stekla v sosedovih oknih. No, to še ni nič takega. Ob prilikah so tudi že mnogi drugi znameniti možje razbijali stekla v sosedovih oknih. Toda vzem mi je mojo najlepšo letno suknjo, ji odsekal rokav, in si iz nje napravil zastavo, pod to zastavo je zbral veliko vojsko in obkolil mojo hišo, dal znamenje za naskok in navalil brez obzira na okna, na vrt in na vse drugo in osvojil trdnjavo. Nato pa je njegova četa kakor vsaka druga zmagovita vojska, po zajeti trdnjavi započela splošen pokolj, z drugimi besedami, odsekali so glave vsem piščetom v kuretnjaku.

Začelo me je, to se umeje, skrbeti, ne toliko kot lastnika poklanih piščet, nego kot roditelja. Povedal sem o teh svojih skrbih ženi, in to se razume, začelo je skrbeti tudi njo. Nekega večera sva izmenjavala misli, kakor se spodobi roditeljem, ki so v skrbeh. Žena je bila mnenja, da je dete bistro. Tudi

jaz sem menil, da je dete bistro, da pa preveč napeja svoje bistrine v nepotrebnih manifestacijah in da bo tako brez koristi iztrošil svoje sile in ugonobil bodočega velikega moža v sebi. Končno mi ni bilo toliko žal, da bi se ugonobil veliki mož v njem, ker bi nato tudi on stopil v vrsto nepotrebnih in za Srbijo brezkoristnih mož, pač pa sem se sploh bal detetove bistrosti zaradi tega, ker sem bil prepričan, da prvič, ako bo sin bistroumen, v Srbiji nikdar ne bo za ministra, drugič pa, da se (spričo njegove bistrosti) v njem nedvomno razvije nagon do ponarejanja pobotic ali kolkov, če pa ne, da bo kot knjigovodja večše sestavljal lažnjive račune, da bo umel najti priliko državi odjesti davke, da bo umel podpisovati svoje znance in prijatelje in sploh vse, kar počenjajo v Srbiji bistri možje. Spričo takih sposobnosti bo kakor odmenjen za to, da postane okrajni načelnik ali župan ali davčni nadzornik ali poštar ali končno celo blagajnik kakega denarnega zavoda. Meni pa ni ne ta, ne oni poklic po godu in zato sem bil nasprotnik tega, da bi mi dete bilo preko mere bistro.

Ta skrb me je strašno razjedala, kakor more skrb razjedati človeka sploh, še posebej pa človeka, ki ima preko mere bistro dete. Vidite, in tako me je ta skrb dovedla do misli, da poiščem enega naših odličnih

delov Istre, iz otokov in iz Reke bi se napravile dve nadaljni pokrajini.

Na ta način bi bili Slovenci na severo - vzhodu in Hrvati na jugu razdeljeni med štiri pokrajine in ne bi imeli možnosti, da sestavijo posebno upravno telo, ki bi bilo pripravljeni do vsakršnih poskusov proti Italiji.

Glede volitev bo že vlada — ki je pooblaščen, da uvede v ta ozemlja ono volilno metodo, ki se ji bô zdela najbolj primerna — našla način, da zabrani Nemcem v Zgornji Adiži, Slovincem na Goriškem in na Krasu in Hrvatom v Istri, da ne bodo mogli uporabiti volilnega boja protitalijanske in irredentistične manifestacije. To bodo sicer tudi lahko storili, če bodo porazdeljeni na štiri pokrajine, vendar bo efekt drugačen.

Torej skratka: Sestava pokrajin v odrešenih ozemljih mora računati z dejstvom, da je treba razdeliti slovanska ozemlja na način, da jim bo vsaj za prva desetletja odtegnjena možnost, da bi mogla dati skupnega izraza slovanskemu irredentizmu.

50letnica čitalnice in velika sokolska slavnost v Ptuj.

V Mariboru, Celju in Ptuj se je v rajni Avstriji bil odločen boj za biti ali ne biti slovenskega življa na Spodnjem Štajerskem.

Zagrizenost in brezobzirnost takratnih naših nasprotnikov v teh središčih je bila skoro povestna. Najbolj znano ime med temi je bilo ime ptujskega župana, deželnega poslanca in voditelja slovenskih poturic, ki so tvorili celo po-

vzgojeslovcev, člana prosvetnega sveta in vseh komisij za preuredbo vzgoje, avtorja mnogih vzgojeslovnih programov in častnega člana Društva za odgojo dece ter pisca tehle znamenitih del: »Mati kot vzgojiteljica«, »Dom kot odgojitelj dece« (I., II. in III. zvezek, še nedovršeno delo), »Kako se v deci negujejo državljanske vrline« (javno predavanje v Mestnem domu), »Pogreški roditeljev« (z geslom na platnicah: »Pogreški otrok so pogreški njihovih roditeljev«) itd.

Ravno včeraj sem bil pri gospodu vzgojeslovcu in sem na moč obžaloval, zakaj sem ga prišel motiti, ker sem ga zalotil zatopljenega v delo, ki se, kakor mi je pravil, tudi nanaša na odgojo dece. Ponudil mi je stol, ko pa sem sedel, sem bolešno prestrašen z zverinskimi vzkriki planil kvišku, kaj nespodobno se tipajoč pred licem gospoda vzgojeslovca.

»Ah, ah, ah«, je viknil ves v zadregi in me tudi sam začel otipavati ponekod, »oprostite, tisočkrat oprostite. To je tisti moj najstarejši. Ah, tako je poreden. Nate, vidite, iglo je zasadel v stol! Prav pogosto mi naredi kaj takega. Oprostite!«

»In vi imate potemtakem prav pogostoma priliko gledati, kako vam gostje odskakujejo s stola!« sem odgovoril nekoliko zlobno, toda ker nisem bil navaden gost, marveč prosilec, sem utihnil in sedel.

Komaj sem obrazložil prvo vprašanje, je iz druge sobe skozi steklena vrata priletela lopata in steklo se je sesulo na tisoče drobcev.

»Žarko«, je zaklical gospod vzgojeslovec, »kaj pa počenjaš, za boga!«

litično stranko, to je Ornika. Mož se je bojeval proti nam na načelu, da namen posvečuje sredstva, ni se ženiral nikakih sredstev proti nam. Moralni pritisk na nas je bil silovit, ozračje v Ptuj za nas nezno, tlak na naše tilnike neizmeren. Ko smo si upali za 8. september 1909 povabiti naše brate in sestre k zborovanju C. M. D. v naše mestece, je organiziral tuk. renegaški štab vse nemštvo in nemškutarstvo Spodnjega Štajerja proti nam da se napravi pravcata ofenziva ter se v naskolu nabije, opljuva in oskrni z nemškimi pestmi vse kar je bilo slovenskega.

Vihar je šel po vsej Sloveniji radi teh bestialnih nemških in nemškutarških izgrediv. Mi v Ptuj smo se razvijali po časi naprej ter povedali slovenskemu kmetu, da so renegati zasramovali njegove brate in sestre jih pobijali ter opljuvali. Zveza med nami je postala ožja. Društveno življenje se je dobilo nazmah, rodil se je Sokol, notranje duševno življenje se je poglobilo, Slovenci smo se kot zasledovanci ožje združili kot nekdanj kristjani, ki se jih je preganjalo zaradi njihove vere.

Tako nas je našla svetovna vojna.

To je bila prilika, velika prilika, da nas je vodilna kolka denuncirala ter dala odgnati v zapore.

Tudi v tem slučaju so bile razmere v Ptuj najhujše. Tukaj so napadli organizirani renegati na kolodvoru slovensko gospo dejansko, ji zbili klobuk raz glave ter jo zasmehovali, da je srbska kraljica. Še isto noč se je morala zopet odpejati ker sta vdrla ob 11. uri po noči v njeno stanovanje ptujski magistratni načelnik in policijski stražmojster. Zagrozila sta njej, da ujaljeni »Nemci« v upravičenem ogorčenju razdenejo hišo, v kateri stanuje, ako se takoj ne odstrani. Morala je oditi ker je bil njen mož takrat v vojni baje največji hujsk.č v okraju.

Organizirana druhal renegatov je na očitno iniciativo mestnega vodstva vladala nad Slovenci v Ptuj na način, kakor kaka garda bolševikov v zadnji dobi, ki je na Ogrskem ali

Skozi razbito steklo je pomolila ljubka otroška glavica z besedami:

»Nameril sem na mamico, ker mi noče dati ključa od omare!«

»Eh, eh, eh, kako si poreden, mar ne vidiš, da je tukaj gospod?«

Dete me je veselo pogledalo, potem pa se je name namrdnilo tako krvniški, kakor da mu jaz nočem dati ključev od omare.

Naposled se je gospod vzgojeslovec globoko zamislil in mi začel podajati obširna navodila, kakor naj odgajam svojega sina. Razložil mi je tudi, kaj naj čitam; priporočal mi je zlasti svoja dela. Prepričal me je, da sem jaz kriv vse neugnanosti svojega sina in je končno z najvišje povzdignjenim glasom, suhe koščene roke držeč v svojih razmršenih laseh, izgovoril ono geslo, s platnic ene svojih knjig: »Pogreški otrok so pogreški njihovih roditeljev!« — Skozi okno pa sem na ulici začul drobne deške korake in primarširalo je preko petdeset dečkov, vparadenih kakor vojaki. Zapovedoval jim je »najstarejši« sin gospoda vzgojeslovca, pred njimi je plapolala velika zastava, napravljena iz rdeče razcefrane zavese (prav ta hip je šele gospod vzgojeslovec opazil, da mu ob oknu manjka zavese). Vsi vojniki so na ramenih nosili palice, na glavah pa trioglate čepice iz papirja.

Vzgojeslovec je pogledal skozi okno, najprej mirno, potem je prebledel, kakor pobesnel odpri predal svoje mize in se, ko je videl, da je prazen, prestrašen bil z rokami po glavi.

»Ah, gospod, ah, ah, ah!«

»Kaj je, za Boga?!« sem ga vprašal.

na Ruskem. Vse slovenske gostilne in trgovine so morale biti zaprte. Slovenske veljake, ki so se v resnici eksponirali za narodno stvar so pregnali iz mesta in okraja ali pa jih dali tirati v zapor in renegaška druhal jih je opljuvala in skoro linčala.

Stikali so za sejnimi zapisniki narodnih društev, posebno tudi Sokola, da bi mogli zapreti vse posameznike. Sejni zapisniki Sokola so morali izginiti... še danes jih ni. Tak teror ni vladal nikjer, kot tu.

In sedaj slavimo jubilej 50 letnice čitalnice in vrši se sokolska slavnost v velikem obsegu.

Čitalnica je vzgajala dve generaciji in jih je vzgojila za narodne in izobražene Slovence, Jugoslovane. Bila je svoječasno edino ognjišče, ki je kot mati svoje otroke zbiralo okrog sebe. Zgodovina čitalnice je zgodovina Slovenstva pri nas. Vsi narodnostni boji so se organizirali do najnovjše dobe več ali manje v okrilju te kulturne inštitucije iz katere so izšla druga društva, ki so tvorila prvotno le odseke čitalnic.

Ako slavimo 50 letnico čitalnice, proslavimo s tem vso njeno veliko kulturno delo skoz 50 let, vse veselje nad malenkostnimi narodnimi uspehi, ki jih je imela do velikega prevrata in vso dolgo kalvarijsko pot velikega trpljenja.

Jednakočasno je sokolska prireditelj. Češka ideja propagirana po Tyřsu in Fügneru »kdor Čeh, ta Sokol« se je pred vojno pri nas le deloma uveljavila, razmere so bile prehude, vendar je kazalo veliko odporno moč, da se je dvignil v našem ozračju Sokol ter razprostrl svoja krila čez okraj.

Treba je storiti velik korak naprej. Popularizirati je treba sokolsko idejo pri nas v najširših krogih in za to je treba primerno velikih sokolskih prireditev, ki napravijo velik utis na kmečko ljudstvo, posebno na mladi kmetijski naraščaj. Ni res, da bi zadostovalo za telo in za dušo kmetško delo in bi bila to zadostna telovadba. Sokolstvo razvije v človeku veliko moralno moč, v svetovni vojni so češke čete

»Uničen sem, popolnoma uničen,« je prasnjal v krič. »Šest dolgih mesecev že spisujem dan in noč šesti zvezek svojega dela »Dom kot odgojitelj dece« in sem ga šele pred desetimi dnevi dovršil. Pomislite, šele pred desetimi dnevi...«

»Prav lepo je to, toda ne razumem, zakaj ste...«

»Ali ne vidite onih-čepic na deških glavah? Moj najstarejši je iz predala pobral rokopolis in iz njega svoji vojski napravil čepice!«

So vragoljasti ljudje, kakršni sem jaz, ki jim gre ob takih prilikah na smeh. Mene je silil tembolj, ker me je ta poset v svrhu razgovora jako zadovoljil glede skrbi mojega sina, ki ni sin nikakršnega vzgojeslovca. Čeprav nisem bušil v glasen smeh, se vendar nisem mogel vzdržati takih-le besed: »Zdi se mi, gospod profesor, da je Vaš »najstarejši« sin na moč nadarjen. Nedvomno bo nekoč dober in strog kritik, kar pa je glavno, nasprotnik teorij iz katerih si, kakor vidite, dela čepice.«

»Kaj hočete, gospod,« mi je dejal gospod vzgojeslovec, »saj veste, da čevljar po navadi ne nosi najboljših čevljev.«

Po teh besedah sem se poslovil in odšel domov, razmišljujoč spotoma, kako zares vtemeljen je pregovor, da čevljar ne more nositi najboljših čevljev.

Ko sem prispel domov, so mi javili vest, da so mi rešili sina. Zakaj, da veste, padel je bil v vodnjak, kar ni, da bi se moralo zgoditi. Ujel je bil tovariša in ga je hotel pahnuti v vodnjak, pa mu je izpodrsnilo in padel je namesto tovariša. Hvala bogu, da je rešen. Kadar bo drugikrat hotel koga vreči v vodnjak, bo gotovo pazil, da mu se ne bo izpodrsnilo.

v daljni Sibiriji storile antanti in sami sebi ogromno službo, da so potlačile boljševizem in opravile delo, ki ga antantne čete niso zmogle.

Poročniki in nadporočniki Sokoli so poveljevali mesto generalov, vojakom Sokolom. Njihovo delo je bilo tako odlično, da je v prvi vrsti odločilo poleg drugih okolščin, da je antanta priznala češke zahteve po samostojnem češko-slovanskem kraljestvu. Zmagal je Čeh Sokol, ki so ga vodili Jan Hus, Havliček, Massarik v spremstvu Tyřša in Fügnerja.

Mi se veselimo dne 7. septembra, ki nam pripelje v našo sredino proslavitevje v krojih in brez krojev.

Bodi to pogled nazaj, veliko bolj pa pogled naprej. Tega dne si moramo pridobiti simpatije in smisel vsega okraja za požrtvovalno dejanjsko delo v Sokolskih društvih. Po celem okraju morajo pognati nove sokolske ideje.

Vsak Sokol, vsaka Sokolica, ki nas poseti tega dne, iz katerega koli kraja Jugoslavije nam je jednako dobro došla in jednako prispevak velikemu oživetvorjenju sokolske ideje pri nas.

Toraj dne 7. septembra vsi jugoslovanski Sokoli in Sokolice v Ptuj.

Političen pregled.

Nova vlada. Beogradska „Epoha“ simpatično pozdravlja program nove vlade ter izraža nado, da ga bo vlada tudi v resnici izvedla. To si bo toliko lažje, ker je sestavljena iz sorodnih elementov in nima v svojih vrstah več toliko radikalnih sil. — V Beogradu je že veliko število poslancev, ki neumorno pripravljajo tla. Bivši ministrski predsednik Protić je izjavil, da je treba porabiti že prvo priliko, da bo mogoče razrušiti vlado. Protić je pozval v imenu radikalnega kluba tudi vse ostale opozicijske klube na skupni boj proti demokratsko-socialnem ministru. Naši klerikalci so se menda prvi temu odzvali. Iz Osjeka namreč poročajo, da prirejata v tamošnji okolici poslanca Jugoslovanskega kluba dr. Lovro Pogačnik in Stane Banić shode, na katerih nastopata proti sedanjim vladim in zagovarjata idejo koncentracijske vlade. Tem ljudem se vidi, da so ostali še vedno stari poslanci iz avstrijskega parlamenta.

Rusija. Londonski listi poročajo, da je Ljening zopet stavil mirovni konferenci predlog, da bi sklenila mir s sovjetsko Rusijo. Ljening hoče izpolniti vse gospodarske zahteve alijrancem, priznati vse stare inozemske dolgove Rusije in odstopiti alijrancem več monopolov. V političnem oziru se hoče moskovska vlada svečano odreči vsaki agitaciji v inozemstvu, zahteva pa za sebe popolno svobodo delovanja v Rusiji. Alijanci so pa odklonili ta Ljeningov predlog, ker njegova moč vedno bolj peša. 8. in 9. avgusta so bile v Moskvi velike demonstracije proti sovjetski vladi. Prišlo je do krvavih spopadov med meščanstvom in rdečo gardo. Del rdeče garde se je pridružil demonstrantom in zahteval, naj se odstrani Ljening. Splošni položaj v Moskvi je zelo nevaren. — V severozapadni Rusiji se je ustanovilo protiboljševiško ministstvo, ki ga bo podpirala antanta. Predsednik je milijonar Ljanosov, ki se oficijelno strinja s Kolčakovim programom.

Dnevne novice.

Nič jim ni prav. Nova demokratična in socialistična vlada še ni pričela delovati, in že so padli naši klerikalci po njej. To je jasan dokaz, da tem ljudem ne gre za drugo, nego za osebne interese. Na loga vsake vlade je, da dela za napredek in zdrav razvoj države. To delo more pa le tedaj vršiti, če ima zadostno podporo v državnem zboru, ki pravzaprav opravlja vso delo. Če si pa klerikalci predstavljajo vse politično delo v tem, da „mečejo“ vlade, tedaj je pač škoda truda, da smo dobili lastno

državo. Toliko važnih vprašanj je treba v najkrajšem času rešiti, klerikalci se pa norčujejo iz ministrskega fraka ministra Korača.

Klerikalne „Male Novice“ dvomijo o narodnem prepričanju vladnega komisarja dr. Pfeiferja, ker ne pomeče čez noč vseh nemškutarskih uradnikov z magistrata. Zakaj pa, klerikalna gospoda, ki imate moč v rokah, ne napodite onih, ki še vedno v stolnici nemško molijo in ki se nočejo sprizniti z mislijo, da je Maribor jugoslovanski. Tam pokažite malo več energije.

Sodniki in šport. Gospodje iz Cirilove tiskarne trdijo, da smo mi prišleli petje med šport. Stvar je pa ravno nasprotna. Klerikalni listi so trdili in še trdijo to. Mi popolnoma dobro vemo, zakaj jim je neki gospod na poti in zakaj hočejo ubiti petje. Pa se jim menda ne bo tako hitro posrečilo.

Kako je sedaj v Celovcu. „Draupost“ poroča, da je razpoloženje v Celovcu, odkar je zopet v nemških rokah, zelo klaverno, draginja neznosna: pšenična moka stane 15 K, mast 70 K, prekajeno meso 50 K, koruzna moka 10 K, govedina 24 K. Jajc, mleka in surovega masla sploh ni dobiti. Meter kratkih mehkih drv stane 100 K. Prebivalstvo je razljučeno na Lahe, ki so poprej obljubili pomoč, sedaj pa ne pošljejo živil niti za vinar. Celovčani bodo še mislili na razmeroma lepe čase pod jugoslovansko upravo.

Lažnjiva agitacija med Prekmurci. Civilni komisar za Prekmurje v Radgoni je izdal sledeči oklic: Na znanje Prekmurcom! Raznaša se govorica, da hoče jugoslovanska vlada vse moške osebe od 18. do 42. leta poklicati kvotnikom. To je laž! To naznanim ljubim Prekmurcom s prošnjo, naj mi tište, ki to gučijo, naznanijo, da jih pustim zapreti. Prekmurci, ne širiti takih laži in stem uzevupanje, kajti stem le škodujete samim sebi.

Ameriška živila za našo državo. Na Reko je došlo iz Amerike okoli 900 ton živil za našo državo. Naši podjetniki in trgovske zveze z Ameriko so pokazali mnogo uspehov. Država kakor tudi zasebni podjetniki so napravili veliko trgovskih sklepov. Dosedaj so došle za nas iz Amerike velike množine sladkorja, moke in bencina.

Uvoz sladkorja. Ministrstvo za prehrano je dovolilo uvoz 500 vagonov sladkorja trgovcem, ki so se obvezali, da bodo sladkor razpečavali pod kontrolo ministristva za prehrano in njegovih pokrajinskih odsekov za prehrano.

Obvezno cepljenje proti kozam za stanovalce v mestu Maribor. Cepljenje se bo vršilo v deški ljudski šoli IV. dne 24. in 26. avgusta, vsak dan od 15. do 18. ure. Priseljenci, ki so prišli pred kratkim v mesto, se opozarjajo, da se po 26. avgusta brezplačno cepljenje ne bode več vršilo. Stranke, ki se po 26. avgustu ne bodo mogle izkazati s pričevalom o cepljenju, se bodo kaznovale.

Sladkorja za vkuhanje sadja ni. Odsek za prehrano Slovenije razglašča: Ker so izčrpane zaloge domačih tovarn in zadostujejo dovozi iz inozemstva le za neposredni konzum, se letos ne bo delil poseben sladkor za vkuhanje sadja. Tozadevne prošnje so brezpredmetne in se ne bodo reševale.

Gremij trgovcev v Mariboru ima v soboto 30. avgusta 1919 ob 19. uri pri Gaminu izvanredni občni zbor. Na dnevnem redu so važna posvetovanja kakor plača uslužbencem, delavni čas, nedeljski počitek itd. Zato je za vsakega trgovca važno, da se zborovanja udeleži!

Trgovske sotrudnike v Mariboru opozarjamo na važno zborovanje dne 25. t. m., za katero pričbujemo vabilo med inserati.

Trafika v Franc Jožefovi cesti 9 v Mariboru je razpisana do 3. sept. 1919. Pogoji so razvidni pri finančnem ravnateljstvu v Mariboru.

Izginila je od 19. t. m. učiteljica Ivana Schwaiger, doma iz Dravelj pri St. Vidu pri Ljubljani. Stanovala je v hotelu pri »Zamorcu«, kjer je zapustila vso prtljago in denar. Njen zaročenec da lepo nagrado tistemu, ki kaj o njej naznani pri policiji.

9000 K ukradenih. Kakor smo zadnjič poročali, je Marija Drozg v družbi svoje prijateljice ukradla trgovcu Laufer 9000 K. Drozg je živela skupno z brezposelnim natakarnjem Ivanom Fröhlichom, katerega so žnjo vred aretirali. Fröhlich je od začetka tajil, slednjič je pa le priznal, da je tudi dobil 3000 K, katere je v mestnem vrtu zakopal.

Službo občinskega tajnika išče zanesljiv mož, ki bo v kratkem zamenjal vojaško suktnjo s civilno. Ponudbe na uredništvo našega lista.

Sokolski vestnik

Mariborski „Sokol“ spremeni odhod k Sv. Barbari pri Vurbergu namesto dopoldne ob 12. uri, na 8. uro zjutraj. — Izlet je tedaj celodnevni. Zbirališče pred Narodnim domom. Seveda se vrši izlet le v slučaju lepega vremena. Prijatelje Sokolstva vabimo, da se nam priklopijo.

Župni zlet MSŽ v Ptuj dne 7. septembra 1919. Podrobnosti vzporeda objavimo v prihodnjih dneh. Opozarjamo že sedaj na to veliko sokolsko slavnost in vabimo k številni udeležbi.

„Sokol“ v Konjicah. Ustanovni občni zbor telovadnega društva „Sokol“ v Konjicah se bo vršil v nedeljo dne 31. t. m. ob 10. uri predpoldan v dvorani okrajne hranilnice. Porabite priliko in pridite na vznožje zelenega Pohorja ta dan iz bližnjih in daljnih krajev vsi, ki vam je simpatičen procvit sokolske ideje in ki vam je pri srcu telesna in npravstvena vzgoja naroda širom naše mile Jugoslavije. Pričakujemo obilo udeležbe zlasti od že obstoječih, sosednih sokolskih društev. Zdravo!

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzajavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Cadorna je zakrivil kobaridski poraz.

Curih, 20. avgusta. Kakor poroča „Martino“, je preiskovalna komisija dognala, da so generali Cadorna, Poro, Capello in Cavacioccai zakrivili kobaridski poraz, čeprav je močna socialistična in katoliška propaganda otežkočila njihovo situacijo. Brezpotrebni napadi, ki jih je zapovedal Cadorna, in pa prenapeta ostrom armadnega vodstva sta pa povzročila propad morale italijanskih čet.

Sklep miru v septembru.

Haag, 21. avgusta. Ameriška mirovna delegacija je mnenja, da bodo mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo, Madžarsko in Bolgarsko končane najbrž že sredi, gotovo pa koncem septembra.

Odgovor Nemški Avstriji — katastrofalen.

Dunaj, 21. avgusta 1919. Ker je padel kurz krone v Curihu (10.50 za nemško-avstrijske in 10 za nežigosane krone), se boje, da bodo končni mirovni pogoji za Nemško Avstrijo katastrofalni.

Odgovornost Bolgarije za napad na Srbijo.

Ldu. Budimpešta, 21. avgusta. Dacija poroča iz Sofije: V bolgarskih vladnih krogih zatrjujejo z gotovostjo, da bo mirovna konferenca od bolgarskih delegatov zahtevala formalno priznanje, da je Bolgarija odgovorna za napad na Romunijo in Srbijo.

Napredovanje Denjikina.

Amsterdam, 21. avgusta. „Temps“ poroča, da čete generala Denjikina napredujejo in se nahajajo že med Kijevom in Poltavo.

Nova pogajanja za Gorenjo Šlezijo.

LDU Berlin, 21. avgusta. (CTU.) Danes popoldne je poljska delegacija, ki je popoldne prekinila pogajanja, sporočila uradu za zunanje posle, da je vendarle pripravljena pričeti nove pogovore o dogodkih v Gorenji Šleziji.

Razne novice.

Na Himalajske gore je lahko priti. Turist zapusti v Siliguri udobni železniški voz ter sede v majhen vagonček, ki ga vleče lokomotiva. Tako se dvigne popotnik višje in višje, vsako uro za tisoč stopinj. Že smo v višavi tri tisoč stopinj nad morjem, a še vedno gledamo zelenje krog sebe in precej visoka drevesa, okoli katerih se ovijajo orhideje, dočim se na daleč razprostirajo čajevnikovi logi. Našo pozornost vlečejo nase orjaške praproti in prekrasne magnolije, ki so vse v belem cvetju. To cvetje je med tamošnjimi gorjanci jako priljubljeno. Ženske si krasijo z njimi svoje lase, včasih si devajo kar cele vence iz rečenega cvetja na glavo, ali ta okraski jim slabo pristojajo, zakaj nič se ne strinja z njihovim obličjem, ki si ga mažejo z ovčjo ali svinjsko krvjo, da bi namreč tujčevemu očesu skrile svoje lice, ki ga sme videti samo mož. Pač nepotrebna previdnost! Zakaj kadar se umijejo, so kakor najgrše babe tam kje v Tibetu. Pač čudno, da so v tem prekrasnem gorskem kraju, kjer je tako prijetno in mило, tako grdi ljudje. Pripoveduje se o tem ljudstvu, da se umiva samo enkrat ali dvakrat na leto za kake praznike, in tedaj ne more poznati ne mož svoje žene, ne žena svojega moža. Sicer je pa ta narod jako krepak. Dvanajstleten deček nese breme, kakršnega bi na Cejlonu ne nesel najmočnejši mož.

Ko se berač v gospoda prelevi. V prvovrstni hotel stopi med vojsko obogatel preprost mož, oblečen po najnovejšem kroju, na rokah mu blešči bogatstvo. Sede k mizi in pomišlja, ko ga vpraša natakar, kaj bi. Res, kaj bi? Bogat je, pogospodil se je in bi rad po gosposko jedel. Zato je prišel v tak hotel, kaj ima navadna »gostilna«, že ve. Novopečeni bogataš se domisli in naroči: »Dvakrat to, kar je najdražje!« Zmagovito pogleda okrog sebe, naj ve gospoda, ki se tako sigurno tod kreče, da zna tudi on. Zadrženo pa odpre usta, ko mu prinese vražji natakar porcijo svinjine in porcijo mrzle bravetine. Potožal ga je račun, ki je zahteval 50 kron. V gostilni bi plačal 10 kron. Mož je plačal zadovoljno, je vsaj izvedel, kaj je v hotelu najdražje.

Trgovski sotrudniki pozor!

V ponedeljek dne 25. avgusta 1919 ob 19. (7.) uri se vrši v gostilni »Pri rudečem ježu« g. Halbwidl, Vetrinjska ulica

zborovanje trgovskih sotrudnikov.

SPORED:

1. Volitev razsodišča.
2. Nadomestne volitve v organizacijski odbor.
3. Naše zahteve z dne 17. julija 1919 in uspeh dosedanjih pogajanj.
4. Slučajnosti.

V interesu vsakega trgovskega sotrudnika je, najsi bo zaposlen ali brezposlen, da se zborovanja zanesljivo udeleži.

ODBOR.

I. Mariborski bioskop

Tegettholova cesta.

Največje in najimunitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

Od sobote 23. do 26. avgusta 1919:

Na splošno zahtevo! Atrakcija!

Bangolarska uganka

Drama v šestih dejanjih

Vsako sredo in soboto novi spored!

Predstave se vrše vsaki dan ob 18½. in 20½. uri, v nedeljah in praznikih ob 15., 16., 18. in 20. uri zvečer.

Cepljenje proti kozam v okolici.

Glavno cepljenje za leto 1919 za občine Kamnica, sv. Križ, Jelovec in Rošpah dne 25. avgusta t. l. v šoli v Kamnici, od 8.—10. ure. Za občine Leiteršperg, Krčevina in Trestrnica dne 26. avgusta 1919 od 8.—10. ure dopoldne v šoli v Krčevini. Za občine Pesnica, Dobrenje dne 28. avgusta 1919 od 11.—14. ure v gostilni Hoinik v Pesnici.

Pregledovanje in razdeljevanje spričeval o cepljenju teden pozneje ob isti uri in ravno tam.

Glavna cepljenja se morajo udeležiti vsi otroci rojeni od 1. aprila 1918 do 31. marca 1919 in tudi starejši do 6. let, ki še niso bili cepljeni oziroma ki še nimajo spričevala. Cepljenja se morajo udeležiti tudi odrasli, ki se ne morejo izkazati z zdravniškim spričevalom o cepljenju osepnic.

Kdor se ne udeleži in se izkaže, da nima spričevala o cepljenju, se kaznuje po zakonu od 2—200 K denarne globe.

Okrajno glavarstvo Maribor.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima veljavne lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

MALA OZGANILA.

Karbid prodaja v vsaki množini Maks Macher, trgovina s steklom in svetilkami v Mariboru, Edmund Schmidova ulica 3. 6—5

Postelja z vlaganjem (Einsatz), krasno izdelana, iz trdega lesa, posebno dolga in široka, ter ponočna omarica z marmornasto belo ploščo, se po ceni proda. Bismarkova ulica št. 1, I. nadstropje, stanovanje št. 4. 2—1

Dražba

Ietošnje žetve sadja na Tržaški državni cesti se vrši dne 26. avgusta 1919 od km 71—75 pri cestarski hiši Bohova vas in sicer ob 8. uri zjutraj; od km 75—85 pri cestarski hiši Slivnica ob 10. uri zjutraj; od km 85—90 pri cestarski hiši Slov. Bistrica ob 12. uri opoldan.

Licitacija se bo vršila za vsak km posebej. Belo zaznamovana drevesa ne pridejo v poštev.

Gradbeni urad Maribor.

Ing. dr. Král.

Vino, izborno, staro in novo
Slivovko, prvovrstno

razpošilja v vsaki množini 3—1

Avg. Štelcar, Maribor
Kopališčna ulica 17.

Agitirajte za naš list!

Odprl sem

hotel „BEOGRAD“

(dosedaj »Sandwirt«) v Slovenjgradcu, kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarija, prenočišča, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozovi na vse strani in hlevi. Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. Imel bom na zalogi vina vseh vrst v sodih in steklenicah ter sadjevec na drobno in na debelo za razpošiljanje od 56 l naprej.

Za obilen obisk in naročila se priporoča

Andrej Oset, hotel „Beograd“
Slovenjgradec. 5—3